

гацій внутрешнего государственного займа для возмещения сумм налога на добавленную стоимость в реальные оборотные средства через банковское кредитование.

Ключевые слова: возмещение налога на добавленную стоимость, облигации внутрешнего государственного займа, кредитования, дефицит бюджета.

Tushnytskyi A.R. Internal state loan bonds as a means of calculating the state for nonpayment of VAT

In the article the necessity of implementation issue of domestic government bonds to refund the VAT, highlighted the terms of domestic government bonds to refund the VAT, investigated the transformation of domestic government bonds to refund the VAT to the real circulating funds through bank lending.

Keywords: reimbursement of value added tax, internal state loan bonds, credit, budget deficit.

УДК 338.439.02

*Доц. С.І. Урба, канд. екон. наук –
Львівський НУ ім. Івана Франка*

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розглянуто сутність та значення продовольчої безпеки. Досліджено основні проблеми забезпечення населення продуктами харчування у світі. Визначено особливості Світової продовольчої програми ООН у ліквідації голоду. Запропоновано пріоритетні шляхи вирішення продовольчої проблеми в умовах глобалізації.

Ключові слова: продовольча безпека, продовольча проблема, продукти харчування, аграрний сектор економіки.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації стратегічно важливою і основною умовою збереження економічної стабільності, соціальної стійкості та суверенітету держави є забезпечення її продовольчої безпеки. За оцінками Організації Об'єднаних Націй, сьогодні понад мільйон людей світу страждають від недоїдання. Природні катаклізми 2010 р., зокрема пожежі в Росії, затоплення в Пакистані, і як наслідок, неврожай сільськогосподарських культур, ще більше посилили існуючі проблеми. У таких умовах питання забезпечення населення основними продуктами харчування стають надзвичайно актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема продовольчої безпеки у світі привертає значну увагу багатьох дослідників. Проте найбільше вона відображена в працях таких науковців, як: В.Я. Амбросов, В.І. Вла-сов, А.Б. Гайдуцький, І.І. Лукінов, П.Т. Саблук, Б.Й. Пасхавер, Е.М. Ковальов, З.М. Ильїна. Однак дослідження основних питань продовольчої безпеки в контексті глобалізації не можна назвати вичерпними.

Мета дослідження – дослідити сучасний стан продовольчої безпеки та визначити основні шляхи і способи запобігання продовольчої проблеми в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. У грудні 1974 р. Генеральна Асамблея ООН на основі пропозицій Продовольчої і сільськогосподарської організації (ФАО) ухвалила резолюцію "Міжнародні зобов'язання по забезпеченню продовольчої безпеки у світі". Згідно з резолюцією, світова продовольча безпе-ка – це утримання стабільності на ринках продовольчих товарів за доступності базових продуктів харчування для всіх країн світу [1, с. 73].

Продовольча безпека держави гарантується сукупністю економічних і соціальних умов, які забезпечують розвиток не тільки сільського господарства і продовольчого комплексу, але і стабільність усієї економіки. Відповідно до цього, вона передбачає реалізацію таких заходів:

- проведення ефективної аграрної політики, створення економічних передумов забезпечення стабільних способів господарювання;
- досягнення раціональної зайнятості населення, соціальна політика, спрямована на подолання бідності та нерівності за доступу до основних продуктів харчування;
- впровадження комплексних стратегій розвитку аграрного сектору економіки з метою нарощення виробництва продуктів харчування та підвищення його ефективності;
- поставки продовольства для задоволення потреб населення, гарантія безпеки продуктів харчування;
- здійснення активної зовнішньоекономічної діяльності, оптимізація експортно-імпортних поставок;
- удосконалення механізму реагування за надзвичайних ситуацій на продовольчому ринку [2, с. 22-23].

Отже, продовольча безпека – це такий стан економіки держави, при якому гарантується стабільне забезпечення переробної промисловості сільськогосподарською сировиною, населення – достатньою кількістю безпечних і повноцінних продуктів харчування, а також відносна незалежність від імпорту сировини і продовольства. За своїм економічним змістом продовольча безпека охоплює три основні складові умови її досягнення, зокрема:

1. Фізичну доступність продовольства, тобто наявність продуктів харчування на всій території країни за будь-якої потреби і в необхідному асортименті;
2. Економічну доступність продовольства, за якого рівень доходів населення дає змогу купувати продукти харчування, незалежно від соціального статусу і місця проживання;
3. Безпеку харчування, яку розглядають як можливість запобігання виробництву, реалізації і споживанню неякісних продуктів харчування, які шкодять здоров'ю населення.

Щодо сучасних критеріїв продовольчої безпеки, то основними є такі:

- виробництво 75-80 % основних видів продуктів харчування від загального обсягу завдяки вітчизняним товаровиробникам;
- споживання населенням біологічно повноцінної продукції з рекомендованим рівнем калорійності – не нижче 3000 Ккал за добу;
- створення продовольчих запасів на рівні 20 % від загального обсягу споживання.

Крім того, виділяють ще такі, як частка витрат на продукти харчування в загальному бюджеті окремих категорій населення; територіальна доступність продовольства; ступінь "натуральності" і доброякісності продуктів; вплив якості продуктів харчування на стан здоров'я і тривалість життя населення, зокрема продуктів, отриманих з допомогою методів генної інженерії та біотехнологій.

Частка доходів, які витрачає населення на продукти харчування в кожній країні, зазвичай, скорочується в міру підвищення рівня доходів на душу

населення. Вона змінюється від 60 % в окремих країнах із найнижчим рівнем доходів до 15 % і нижче в країнах з високим рівнем доходів. Значний вплив доходів на вибір продуктів харчування характеризують дані продовольчих балансів кожної країни. Доцільно зауважити, що ріст доходів на душу населення зумовлює зростання частки харчових калорій, які забезпечуються продукцією тваринництва, рослинними оліями, цукром, фруктами та овочами (рис. 1).

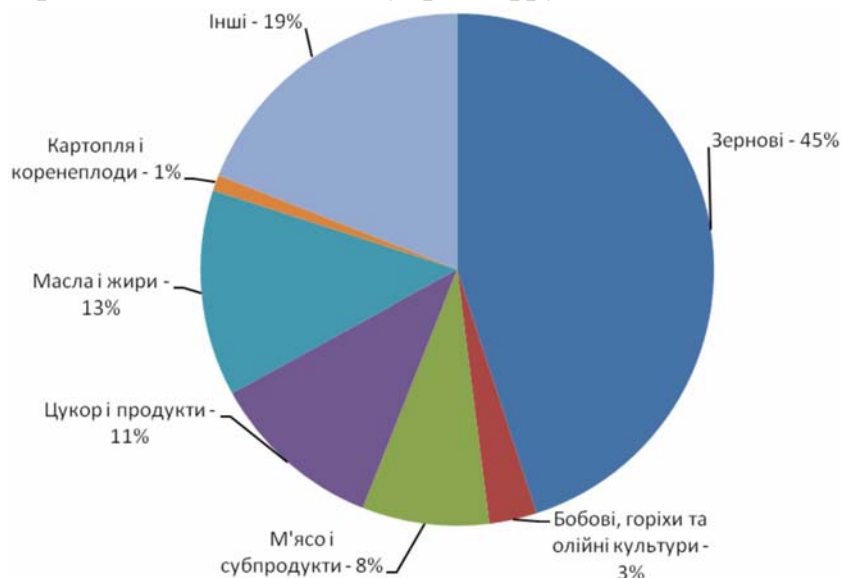

Рис. 1. Структура споживання основних продуктів харчування в країнах із високим рівнем доходів

У країнах з низьким рівнем доходів харчовий раціон населення багатий на зернові культури (55 %), картоплю та коренеплоди (11 %). На м'ясо припадає лише 3 %, бобові – 6 % і цукор – 5 % (рис. 2). Саме тому, малозабезпечене населення країн, що розвиваються, страждає від недоїдання, зазвичай через недоступність до різноманітних і добре збалансованих за харчовим раціоном продуктів.

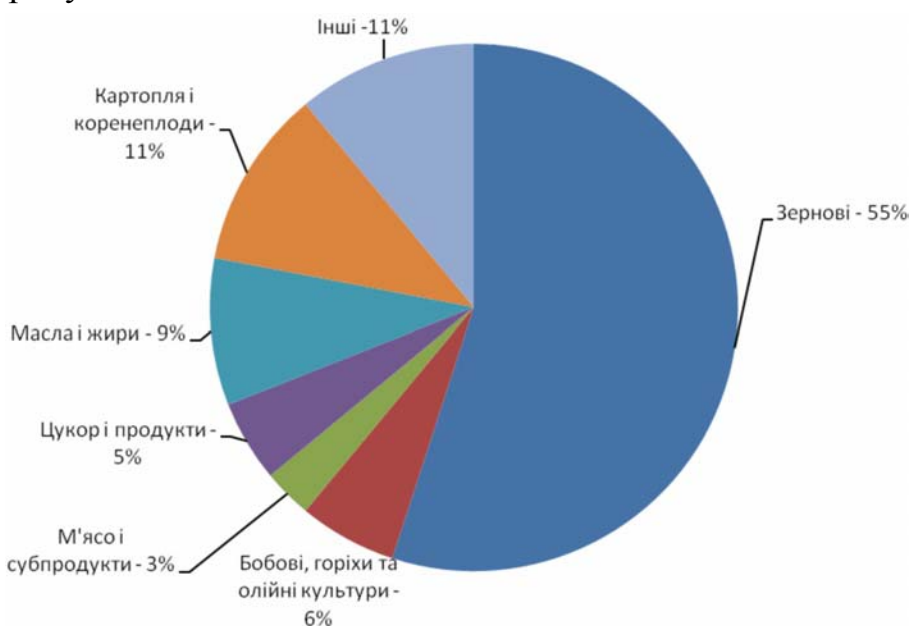

Рис. 2. Структура споживання основних продуктів харчування в країнах з низьким рівнем доходів

У своїх прогнозах фахівці відзначають неадекватність тенденцій виробництва зростаючим потребам у продуктах харчування. Варто зазначити, що чисельність населення світу щорічно збільшується на 1,4 %, а виробництво продуктів харчування на душу населення – на 0,9 %. При цьому, державу чи регіон оголошують зоною лиха, якщо третина населення не забезпечення продуктами харчування.

Світова практика показує, що основні країни-постачальники продуктів харчування не здатні забезпечити продовольством країни Азії, Африки та Латинської Америки. Глобальна рецесія призвела до зменшення купівельної спроможності населення до 1/3 рівня харчування 2006-2007 рр. Крім того, на кінець 2009 р. у 80 % країн, що розвиваються, зросли ціни на основні продукти харчування [4]. За два останні роки чисельність людей планети, які голодують, зросла на 200 млн і дорівнює 1,02 млрд осіб (рис. 3).

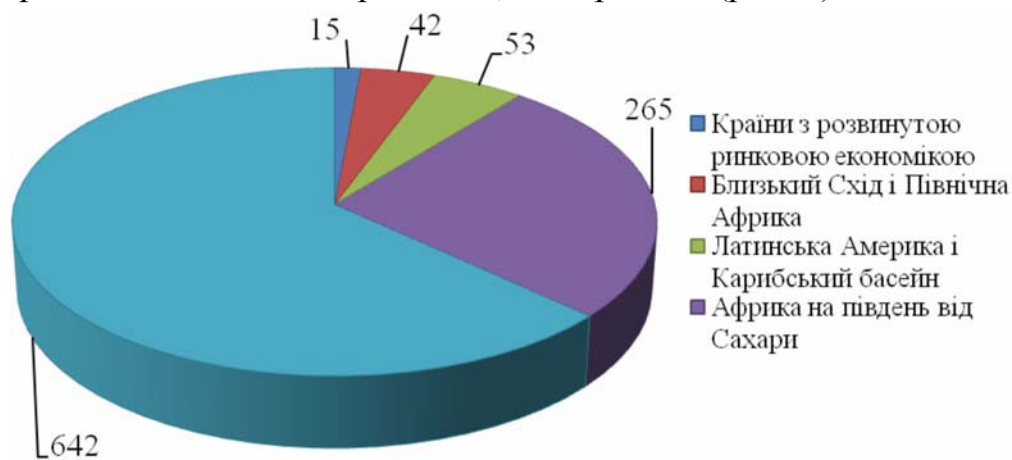

Рис. 3. Чисельність населення, яке постраждало від недоїдання у 2009 р., млн осіб

Ліквідацією основних проблем голоду та продовольчого незабезпечення населення займається Світова продовольча програма Організації Об'єднаних Націй (СПП ООН). Основним її завданням є забезпечення кожної людини продуктами харчування, які необхідні для активного і здорового способу життя. З цією метою СПП співпрацює з іншими організаціями ООН, зокрема Продовольчою і сільськогосподарською організацією (ФАО) та Міжнародним фондом сільськогосподарського розвитку (МФСР).

Виділяють п'ять основних цілей функціонування Світової продовольчої програми ООН:

- порятунку життя людей і захист домашніх господарств за надзвичайних ситуацій;
- запобігання сильному голоду та вкладання ресурсів у підготовку до ліквідації наслідків стихійного лиха;
- відновлення умов для життя людей після війн та стихійних лих;
- зниження рівня хронічного голоду та недоїдання серед населення;
- закріплення здатності країн боротися з голодом.

Так, у 2009 р. Світовою продовольчою програмою було надано допомогу у забезпеченні продуктами харчування 105 млн людей у 74 країнах світу. Загальні витрати програми становили 3,72 млн дол. США, з яких близько 93 % – на закупівлю і доставку продуктів харчування [5].

Сьогодні проблема забезпечення основними продуктами харчування набула глобального характеру. Причинами такої тенденції є:

1. Покращення продовольчої безпеки населення світу значною мірою залежить від факторів, які виходять за межі сільського господарства. Так, наприклад, індустріалізація сільськогосподарського виробництва, створення сучасних умов збереження і перероблення його продукції є неможливим без підтримки інших галузей економіки і держави.
2. Продовольча проблема в сучасному світі самостійно не існує. Її вирішення нерозривно пов'язане з іншими глобальними проблемами, зокрема енергетичною, сировинною, екологічною тощо.
3. Значний вплив на вирішення продовольчої проблеми має існуюче становище усього світу.
4. Часткове вирішення проблем голоду в країнах, що розвиваються, є неможливим без втручання та міжнародного впливу [3].

Висновки. Отже, вирішення проблем продовольчого забезпечення, на нашу думку, доцільно здійснювати за визначеною послідовністю етапів:

- 1 етап: досягнення рівня виробництва, необхідного для повного забезпечення населення продуктами харчування. На цьому етапі доцільно сформувати аграрну стратегію, провести реформування агропромислових формувань, а також розробити необхідну нормативно-правову базу.
- 2 етап: забезпечення стійкого і стабільного розвитку агропромислового комплексу за рахунок власного виробництва, необхідного для забезпечення збалансованості внутрішнього ринку.
- 3 етап: створення умов для розвитку мультифункціонального сільського господарства, як галузі економіки, конкурентоспроможність якої є головною рушійною силою зміцнення стратегічних позицій на внутрішньому та світовому аграрних ринках.
- 4 етап: інноваційний розвиток аграрного сектору економіки, який забезпечував би виробництво органічної сільськогосподарської продукції з використанням ефективних і найновіших технологій.

Література

1. Бенсалах-Алауи А. Всесвітня продовольча безпека / А. Бенсалах-Алауи. – Париж, 1989. – С. 73-75.
2. Ильина З.М. Продовольственная безопасность: тенденции и перспективы / З.М. Ильина // Беларуская Думка. – 2009. – № 3. – С. 22-31.
3. Продовольственная проблема в современном мире / В.А. Мартынова, В.А. Морозова / под ред. В.А. Мартынова и В.А. Морозова. – М. : Изд-во "Наука", 1983. – 325 с.
4. The state of food agriculture, 2009. Livestock in the balance / Food and agriculture organization of the United Nations / Rome. – 2009. – 198 p. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.fao.org/wfs/final.pdf>.
5. The state of food insecurity in the world, 2009 / Food and agriculture organization of the United Nations / Rome. – 2009. – 77 p. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.fao.org/docrep/i0876e00.htm>.

Урба С.И. Продовольственная безопасность в условиях глобализации

Рассмотрены сущность и значение продовольственной безопасности. Исследованы основные проблемы обеспечения населения продуктами питания в мире. Определены особенности Мировой продовольственной программы ООН в ликвидации голода. Предложены приоритетные пути решения продовольственной проблемы в условиях глобализации.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, продовольственная проблема, продукты питания, аграрный сектор экономики.

Urba S.I. Food safety in the conditions of globalization.

Essence and value of food safety is considered. The basic problems of providing of population food stuffs in the world are investigational. The features of the World food program of UNO in liquidation of hunger are certain. The priority ways of decision of food problem in the conditions of globalization are offered.

Keywords: food safety, food problem, food stuffs, agrarian sector of economy

УДК 338.246: 339.17

Викл. О.В. Хомів – Львівський ДУВС

**СИСТЕМА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ОБ'ЄКТІВ ЗАХИСТУ
СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РОЗДРІБНИХ
ПІДПРИЄМСТВ З ВИДАМИ ЗАГРОЗ**

Уточнено поняття економічної безпеки роздрібного торговельного підприємства, розглянуто систему взаємозв'язків об'єктів складових економічної безпеки підприємств з видами загроз та джерелами їхнього походження.

Ключові слова: джерело загроз, загроза, економічна безпека, об'єкт захисту, роздрібне підприємство.

Вступ. В умовах кризового стану економіки України, посилення конкуренції на роздрібному ринку діяльність багатьох торговельних підприємств супроводжується втратою покупців, погіршенням фінансового становища, зумовленого зменшенням обсягів товарообігу, крадіжками та зловживаннями, фізичним чи психологічним тиском на керівництво підприємства, витоком конфіденційної інформації тощо. Це зумовлює необхідність якісно нового підходу до вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки діяльності торговельних підприємств усіх форм власності та типів господарювання. Вирішення цього завдання неможливе без детального вивчення об'єктів захисту складових економічної безпеки, видів загроз економічній безпеці торговельних підприємств, джерел їх походження та взаємозв'язків між ними.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств досліджують вітчизняні та зарубіжні автори, зокрема: Г. Андрощук, О. Барановський, О. Бандурка, Т. Васильців, М. Камлик, Г. Козаченко, Г. Пастернак-Таранушенко, В. Сенчагов, А. Чорна та ін. Однак ці дослідження стосуються переважно забезпечення економічної безпеки виробничих підприємств чи підприємництва взагалі. Питання ж забезпечення економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлі через їх специфічність та багатогранність розглянуто частково.

Постановка завдання. З огляду на важливість підвищення економічної безпеки діяльності роздрібних торговельних підприємств, метою дослідження є уточнення об'єктів захисту складових економічної безпеки торговельних підприємств та вивчення можливого впливу на них різних видів загроз та джерел їх виникнення для використання результатів у практичній діяльності підприємств торгівлі.

Виклад основного матеріалу. Узагальнюючи підходи до визначення суті економічної безпеки підприємств, можна зробити такі висновки:

- економічна безпека – це специфічна сукупність умов діяльності підприємств, які відображають його здатність до "самовиживання" і розвитку в умовах виникнення зовнішньої і внутрішньої економічної загрози;